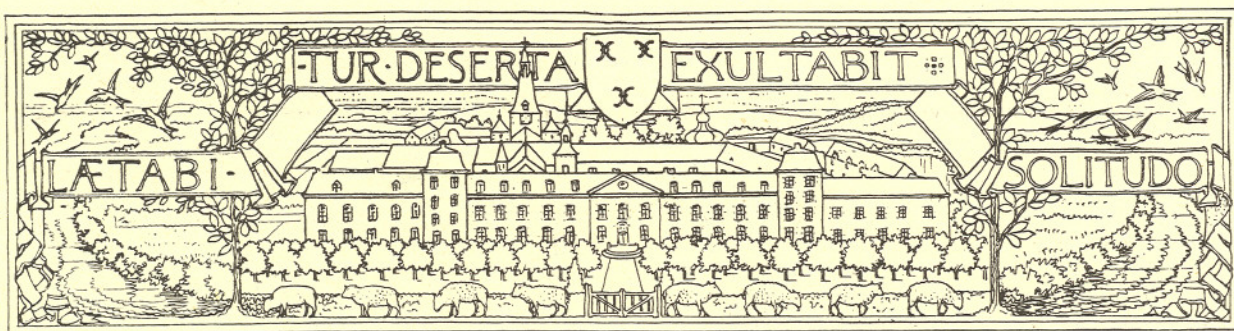
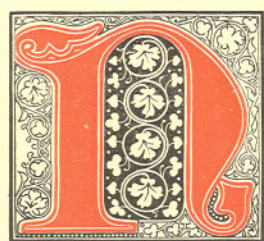

Rolduc, Seminarie van Luik.

OG geen twee maanden waren verlopen sedert Mgr. van Bommel den bisschopszetel van den H. Lambertus beklommen had, of hij schreef in zijn eersten herderlijken brief, gedagteekend uit Den Haag, 14 Januari, 1830, sprekend over de oprichting van een seminarie:

«Ons hart brandt van verlangen om de hand aan het werk te slaan. . . . O geliefde jeugd, gij, die steeds het voorwerp waart onzer teederste zorgen en innigste genegenheid, weldra zult gij vernemen, welke plaats gij in ons hart inneemt. Onze eerste pogingen zijn u gewijd!»

Dat weldra werd echter verschoven wegens den opstand van België en de daaruit ontstane verwickelingen. Maar nauwelijks scheen de vredezon, of den 26 Augustus 1831 weerklinkt voor de geloovigen van Luik het blijde woord des bisschops:

«Gij weet dat het bij ons vast staat

ons seminarie te openen in de heerlijke abdij van Rolduc, op zes uren afstands van Maastricht, op tien uren afstands van Luik, op de grenzen der twee provinciën, maar op de uiterste grenslijn van ons bisdom; deze opening zal plaats hebben den 17 October (1831). Niemand zal het tegenspreken, dat de grootsche gebouwen van het gesticht zoo doelmatig ingericht, zoo gezond en luchtig, wedijveren met de schoonheid der ligging, der tuinen en der wandelplaatsen, en er is niemand die het gesticht gezien heeft, die niet in de vereeniging van zoovele voordeelen eene schadeloosstelling vindt voor den verren afstand bij vele onzer diocesanen.»

De opening had plaats, maar in welke omstandigheden! De Bisschop zelf was ter plaatse om het huis bewoonbaar te maken; en later hoorde hij met innige voldoening de verzen van een oud-leerling, die onder het motto: *haec olim meminisse juvabit*, op luimigen toon de eerste dagen van het eerste schooljaar bezong.

Si l'on dormait son sôul, on ne le mangeait guère;
 Du pauvre proviseur la pauvre cuisinière
 N'offrait que la choucroute et du salé boudin
 Qu'avec nous Monseigneur mangeait d'un plat d'étain,
 Tandis qu'en des navets, les cierges de l'église
 Eclairaient ce souper sur une nappe grise. —
 Cela vous étonne! Ah, une bêche à la main
 On voyait Sa Grandeur déblayer le jardin,
 On voyait à la cour ses mains épiscopales
 Enseigner dans le cuir à découper des balles,
 Et dresser à la fois les Régents aux leçons,

Passons à l'étude. Or, faute d'ameublement,
 Sans étude ni classe, on flanait simplement;
 Quand les portes, un jour, à leurs gonds arrachées
 Sur quatre ais chancelants, se virent attachées.
 Voilà la table faite, et puis sur quatre pieux
 Un banc improvisé porte nos petits gueux.

Au lieu de commenter le noir chaos d'Ovide
 Qu'on nous dise comment une main intrépide
 Fit sortir du désordre et malgré cent revers
 Cette maison célèbre, unique en l'univers!

Mgr. Corn. van Bommel,
 Bisschop van Luik.

Les élèves au jeu, au travail les maçons —
 Que de faits curieux! Des dortoirs sans chambrettes,
 Des chambrettes sans lits, sans rideaux, sans cassettes;
 Des coffres renversés parmi des matelas
 Formant le lit de camp de ces nouveaux soldats.

De kosten der nieuwe inrichting — zoo vonden wij in een officieel stuk aangegeven — bedroegen 60.000 franken.

Enkele jaren gingen voorbij, — en Rolduc was een der bloeiendste scholen van het land.

Meer dan driehonderd studenten bevolkten de ruime gebouwen. Niet alleen vermocht het uitgestrekte bisdom Luik met Rolduc's leerlingen de rangen zijner geestelijkheid aan te vullen, maar ook leverde de school aan de maatschappij uitstekende mannen in alle betrekkingen, tot op de zetels van 's lands ministeriën.

Wij bewonderen het groote werk, dat Mgr. C. van Bommel in korte jaren tot stand heeft gebracht: een heerlijke onderwijs-inrichting, waar de jeugd geleid en bestuurd werd volgens een reglement, dat als een

meesterstuk ook in andere landen (zie: Nothwendige Reform des Unterrichts von Fr. Jos. Busz. bl. 255) beschouwd wordt, waar zij onderwezen werd volgens een leerplan, dat in volmaakte harmonie

was met de eischen van dien tijd, eene onderwijs-inrichting, waar spoedig in het geheele gemeenschappelijke schooleren-leven een traditie wortelde zóó overeenstemmend met het godsdienstig gevoel, met de opgewekte en edelmoedige natuur der jeugd en daarom zóó krachtig, dat zij tot den huidigen dag, niettegenstaande de wisseling van nationaliteit, taal en karakter, is blijven voortbestaan.

Toch kleeft op het Bestuur van het Seminarie van Luik, tot regeling der stoffelijke aangelegenheden van Rolduc door den Bisschop benoemd, een vlek, die de tijd niet zal uitwischen.

In het jaar 1834, 29 September, werd de heerlijke pachthoeve, wier gebouwen zich onmiddellijk aan die der Abdij aansluiten, met weilanden, tuinen, akkers en bosschen, samen 104 bunders verkocht aan den pachter, die tot dezen koop was aangespoord door de vrienden van Rolduc, uit vrees, dat anders het schoone eigendom aan buitenlanders zou overgaan.

Op denzelfden noodlottigen dag werden de volgende door de kloosterlingen geschonken goederen door verkoop vervreemd:

Het bosch «Berenbusch», groot 29 bunder, 13 roeden, 8 el, voor 37000 fr. Een akkerland te Speckholzerheide, groot 14 bunder, 84 roeden, 82 el, voor 26000 fr. Een weiland «Hammend» groot 1 bunder, 60 roeden, 5 el, voor 3500 franken. Reeds was in 1825 ten voordeele van het Seminarie verkocht het «Beukenbosch» voor ongeveer 16000 franken.

De vroegere bestuurders der Abdij, de Abten, waardeerden ook de onder den grond verborgen schatten en behielden zich bij een verkoop het recht van ontginning der steenkolen voor; het bestuur van het Seminarie van Luik schijnt ook zelfs de rijke opbrengst der

prachtige, zich hoog in de lucht verheffende boomstammen niet gekend te hebben, daar, zoo verzekerde men ons, na den verkoop van een groot deel der boomen, het bosch nog voor 130.000 fr. opnieuw verkocht werd.

Doch hierover zwijgen wij.

Ook dit willen wij aannemen, dat zonder miskenning van de voorwaarden der schenking de verder afgelegene bosschen en landerijen tot aankoop en inrichting van een tweede Seminarie te St. Truijen konden verkocht worden: 't mocht zijn recht en reden in de tijdsomstandigheden vinden. Maar dat de schoonste hoeve van het land, pas in de laatste jaren der Abdij zoo ruim en rijk gebouwd, de hoeve, die met hare gebouwen en tuinen den zuidkant, met hare akkers en weilanden den westkant der Abdij insluit, dat deze zonder absolute noodzakelijkheid tegen den wensch, om niet te zeggen, tegen de uitdrukkelijke bepaling der edelmoedige schenkers zonder meer van de Abdij afgerukt en verkocht werd, — dat noemen wij een nooit te herstellen misslag, eene kortzichtigheid, waarvoor geen redenen van verontschuldiging te vinden zijn. Geen nood of geldgebrek immers kon tot die daad dwingen; de hoeve met hare prachtige akkers was pand genoeg tot 't opnemen van een veel grooter kapitaal dan de twee ton frs. die de verkoop ongeveer opbracht. Geen wonder dat in latere jaren zelfs een kerkvoogd van Luik onmeedoogend het vroeger gebeurde laakte en afkeurde.

Het doel der schenking was, zegt Mgr. Peters in een protest van 1846, de Abdij te behouden als Seminarie, opdat de jeugd der omstreken zonder te veel kosten dàar gevormd en de naburige parochiën door goede priesters bestuurd zouden worden; de pachthoeve en verdere

bezittingen waren het middel om dat doel te bereiken. Door den verkoop dezer bezittingen verijdelde het Bestuur van Luik het doel der schenking voor altijd.

Gaarne nemen wij aan, dat bij dezen verkoop te goeder trouw en zelfs met een goed doel gehandeld is. Toch kunnen wij het Bestuur niet vrij pleiten van te groote ingenomenheid met de Luiksche Seminariën, van te weinig eerbied voor het koninklijk geschenk, voor het schoone Rolduc en zijne toekomst, van te veel toegeeflijkheid jegens de Belgische regeering, die aan de regeling der zaken niet vreemd schijnt geweest te zijn.

Niet lang zou de oude Abdij aan het bisdom Luik tot opvoedingsgesticht dienen; niet lang, — slechts een tiental jaren, — toch lang genoeg om aan allen, die uit de zuidelijke Nederlanden naar het verre Rolduc heengereisd waren en daar hun jeugd doorgebracht hadden, ik weet niet welk heimwee in het hart te storten, een heimwee zoo roerend geuit, toen op 20 September 1881 vele der Belgische oud-studenten naar Rolduc heensnelden, en daar het gouden herinneringsfeest vierden der oprichting van het Klein-Seminarie van Luik.

In het jaar 1839 kwam door het aannemen der 24 artikelen een deel der provincie Limburg aan Holland, en deze splitsing had ook hare gevolgen op kerkelijk gebied: het afgescheiden deel ging van het bisdom Luik over aan het Apostolisch Vicariaat van Roermond.

Het Seminarie van het bisdom Luik bleef echter te Rolduc tot in het voor-

jaar 1843. Den 2^{den} Mei van dat jaar werd het Luiksche Seminarie te St. Truijen geopend.

Bij het vertrek welden in veler harten de gevoelens op, die Mgr. Peters destijds leeraar, weldra Directeur der nieuwe Inrichting, later vertolkte in het bekende Rolducsche lied:

Adieu, séjour de mon enfance,
Adieu Rolduc, aimable lieu!
Rolduc, où règne l'innocence,
La paix et le bonheur, adieu!
Je pars pour consoler un père;
Adieu riant séjour des bois!
Je suis au bout de ma carrière
Salut pour la dernière fois!

Adieu vallons, viviers, rivages,
Adieu vergers et prés charmants!
L'écho du fond de vos bocages
Ne répondra plus à mes chants.
Le Ciel m'appelle au sanctuaire,
Adieu riant séjour des bois!
Je suis au bout de ma carrière
Salut pour la dernière fois.

O vous, dont la vive tendresse
Ne se lassa jamais pour moi;
Et vous, amis de ma jeunesse,
Pour toujours recevez ma foi.
Et toi surtout, de notre enfance
Le guide et l'ange protecteur,
Adieu, pour ton amour immense
Reçois mes larmes et mon coeur.

Wij geven hierbij de lijst der leeraren, zooals zij ons op aanvraag door een onzer vrienden uit Luik verstrekt werd.

Lijst der Leeraren van Rolduc, Seminarie van Luik.

In het eerste jaar van zijn bestaan werden benoemd:

Pierre Jean Schrijen, Ridder van den Nederlandschen Leeuw en van de Leopoldorde, Directeur.

Jean Joseph Renardy, Provisor.
Dr. Gerard, Casimir Ubaghs, Professor der Philosophie, later Hoog-
leeraar te Leuven.

André Jean Lambert Dirix,
Professor der Philosophie.

Clément Joseph Auguste Bellefroid, Leeraar der Rhetorica.

Gérard Lonay, Leeraar der Poësis,
Eere-Kan. van Luik.

Jean Joseph Nijssen, Leeraar der
3de klasse.

Jean Joseph François de Mal,
Leeraar der 4de klasse, Eere-Kan. van Luik.

Jean Hubert Jacques Peters,
Leeraar der 5de klasse, later Directeur
van Rolduc.

Jean Louis Auguste Leré, Leer-
aar der 6de klasse.

In latere jaren:

Dr. Arnaud Pierre Tits, Prof.

der Philosophie, later Prof. der Theol.
Dogm. te Leuven, Eere-Kan. van Luik.

Hubert Gotale, Prof. in Theologie.

Henri Louis Mathias Bellefroid,
Prof. der Rhet. en Gewijde Welspre-
kendheid.

Arnold Morren, Prof. der Theo-
logie.

Jos. Benoît Leurs, Leeraar in
Godsdienstleer; gestorven als Deken
van Sittard, Kanunnik van Roermond.

Jean Erens, Leeraar in Wis- en
Natuurkunde; gestorven als Pastoor in
Nederweert.

Pierre Dominique van Laer,
Directeur der Normaalschool, gestorven
als Deken van Wijk, Kan. van Roer-
mond, enz.

Buiten deze officieele lijst hoorden wij
nog de namen noemen der eerw. Hee-
ren Jeanné, Theunissen, Neijers,
Gradus, Van Oijen later Prof. te
Leuven, Nicolaï, Meijers later Di-
recteur van St. Truijen, Henrotté,
Koemans, Knutz later Groot-Vicar
van Luik, Pernot, van der Rijst,
Rubens, Schoofs en Klausener.